

عصمت الدین الیسی

نحن نقص عليك احسن القصص (الآية)

تاریخ مقدس

(СВЯЩЕННАЯ ИСТОРИЯ)

ابتدائی مکتبہ رشت ایکنچی اوچنچی و تورتمچی صنف شاگرد لری
ایچون توری معتبر و مشهور تاریخ کتاب لری دن انتخاب قیلنوب
تورکستان تورکیسی شیوه سنده ترتیب ایتمیش

ایکنچی طبعی

مرتبى: معلم شاكرجان بن عبدالرحيم جان
ناشرى:

تورکستان کتبخانه سى

تکرار طبعی مرتبینه عائددر.

تکرار طبعی مرتبینه عائددر
۱۳۱۵
۱۹۱۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(۱) حضرت آدم علیه السلام

بز و بزدن ایلمگاری اوتکان کشیلرننگ بارچه سی یوق ایدی
خدای تعالی ایگ اؤل دنیانی وانده بار نرسه لرنی خلق قیلدی
سوگره حضرت آدمنگ تن لرنی تو براقدن یاراتدی وجان بیردی
هم بتون فرشته لریگه: (آدمگه سجده قیلنغز!) دیب بیوردی
فرشته لرننگ بارچه سی حضرت آدمگه سجده قیلدی لر (ابلیس)
فرشته لرننگ الوغی ایدی، یالغوز اول حسد قیلوب سجده قیلمادی
شونگ اوچون ملعون بولوب الله تعالی ننگ درگاهیدن قووالدی
بوندن سوگره الله تعالی حضرت آدمنگ خاتونلری حضرت (حوای)
یاراتدی، ایکی لرنی بر بر لریگه مهربان قیلدی وچندن اورن بیردی
لکن بر درختگه تیگماسلک لرنی تنبیه قیلدی
شیطان حضرت آدمگه دشمن بولوب قالغان ایدی بر وقت جتنگه
کیردی حضرت حوای هر تورلی یالغان سوزلر ایله آداب، اول
درختنگ میوه سیدن بیردی حضرت حوا حضرت آدمگه بیردی لر
توشوردی اوچون الله تعالی بولارنی جتندن چیقاروب بیر یوزیگه
توشدی لر. آدم علیه السلام کوب یغلا دیلر وکناهلریگه توبه قیلدی

آخرده توبه لری قبول بولوب (مکه) طرفیده حضرت حوا ایله کورشدیلر
 وبرگه ترکک قیلدیلر بر نیچه اوغل قز لری دنیاگه کیلدی. حضرت
 آدم آلاگه پیغمبر بولدی لر والله تعالی طرفیدن اون صحیفه کتاب
 کیلدی بالالریدن قرق هتک کشینی کوروب مگ یاشلریده وفات
 بولدی لر. حضرت آدم دن بریل سوگره حضرت حوا هم وفات بولدی لر.

سؤال لر: کشیلر ایگه اول بار ایدیلر می؟ خدای تعالی حضرت آدمنی قای وقت یاراتدی؟ شیطان ننگه
 ملعون بولماگه نیمه سبب بولدی؟ سوگره کم یاراتدی؟ بوار جنت ده کوب وقت توردی لر می؟ بیر یوزیده
 حال لری نیمه کیچدی؟ حضرت آدم پیغمبردر لری می؟ نیچه ییل عمر کورگاندر لر؟ حضرت حوا قای وقت وفات بولدی لر؟

(۲) قابل و هابل

حضرت حواننگ توغوشلری ایکی بالادن بولوب، بری اوغل
 وبری قز بولور ایدی. حضرت آدم اوز شریعت لری بو نیچه برنچی
 دفعه توغولغان اوغل قزنی؛ کیسگی توغولگان اوغل قزگه نکا حلاز
 ایدیلر (قابل) دیگان اوغل لری راضی بولمادی و اوزی ایله بر
 توغولگان (اقلیما) اسملی سگلسی فی اینیسی (هابل) گه بیرماسدن
 اوزی آلمکچی بولدی. آدم علیه السلام قابل ایله هابل گه:
 (ایکا و گمز الله تعالی گه قربانک قیلنمز قایسگزننگ قرباننمز قبول
 بولسه انلیمانی آنگا بیرورمن) دیدیلر. ایکوی قربانک قیلدی
 هابلننگ قربانی قبول بولدی. قابل اچغلانوب هابلنی اولدروب
 توپراقه کومدی و اقلیمانی آلوب قاچدی. بو حال ایله قابل الله
 تعالی گه و آتاسیگه گناهلی بولدی.

سؤال لر: حضرت آدم ننگ اوغل قز او ایلا نورشلری قی طریقه ایدی؟ قابل نیمه اوچون هابلنی
 اولدردی؟ قابل کنگه گناهلی بولدی؟

(۳) حضرت شیت علیه السلام

آدم علیه السلامنگ اوغل لری ایچنده اینگ عقلی و تدبیرلیکی
 حضرت شیت علیه السلامدر لر. اتا لری دن سوگره حضرت شیتگه
 پیغمبرک کیلدی و ایلیک صحیفه کتاب نازل بولدی. شیت علیه
 السلام اول مرتبه قلیچ یاساب قابلننگ بالالری ایله اورشدیلر و کعبه
 معظمه فی اینگ اول تاشدن بنا قیلدیلر (۹۱۲) یاشلریده وفات
 بولوب (الی قیس) تاغنگه کومولدیلر.

سؤالر: حضرت شیث قاندای ایدیلر وقای وقت پیغمبر بولدیلر؟ تریک وقتلریده نیمه اشلم قیلدیلر؟ نیجه یاشلریده وفات بولدیلر.

(۴) حضرت ادریس علیه السلام

شیث علیه السلام ننگ وفاتلریدن سوگ الله تعالی آدم بالالریگه ادریس علیه السلامنی پیغمبر قیلدی، و او تونز صحیفه کتاب بیردی. ادریس علیه السلام کیوم تکوب کیمک و قلم ایله خط یازمک فی اویلاب تاپدیلر بوندن ایلنگاریگی کشیلر حیوان تیری لریگه اورالوب یورار ایدیلر. حضرت ادریس (۳۶۵) یاشلریده آسمان طرفیگه کونارلدیلر.

سؤالر: شیث علیه السلامدن سوگره کم پیغمبر بولغان؟ ادریس علیه السلام نیمه لرنی اویلاب تاپدیلر؟ آخر یاشلریده نیمه قیلدی لر؟

(۵) حضرت نوح علیه السلام

ادریس علیه السلامدن سوگره آدم بالالری حق یولدن چیقوب بتلرگه عبادت قیلر باشلادی. خدای تعالی آلارگه نوح علیه السلامنی پیغمبر قیلوب یوباردی. حضرت نوح خلقنی کوب ییلر ایمان گه دعوت قیلدیلر، باری اوزلری ننگ (سام)، (حام) و (یافت) دیگان اوچ اوغل لری ایله آزر اق کشی ایمان کیتوردی. باشقه لر نینگ ایمان کیتورمک لری بریاقده تورسون، پیغمبر لریگه جور و جفا قیلوردیلر. حضرت نوح کوب مایوس بولوب، آلارگه دعای بد قیلدیلر. الله تعالی دعالرینی قبول قیلوب، ایمان کیتورماگانلرنی سوگه آقوزوب یوق قیلیمکچی بولدی. هم اوزلرینی ساقلاب قالمک اوچون حضرت نوحنی کیمه یاسامکغه بویوردی. نوح علیه السلام کیمه فی بتوردیلر وهر تورلی حیوانلردن برار جفت (برایرکاک و بر اورغاجی) دن آلوب، ایمان کیتی رگانلر ایله کیمه گه چقدیلر. بوندن سوگره بیر یوزینی سو باسدی (طوفان بولدی)، و جانلی نرسه لر ننگ بارچه سینی هلاک قیلدی (۱). کیمه آلتی ایگچه سو اوستیده سوزوب یوردی. سوگره خداننگ امری ایله سولر ازایوب کیمه (قافاز) ده گی (جودی) دیگان تاغ ننگ اوستیده توختادی.

ارارات

(۱) حضرت نوحنک اوغللریدن فقط (یام) دیگان بری ایمان کیتورماغان ایدی. نوح علیه السلام کیمه گه چیقما نلریده یامگه: «سن ایمان کیتور و بز ایله کیمه ده اوتورا» دیگان لریده سوزلرینی قبول قیلماغان ایدی. اول هم ایمانلر ایله برگه هلاک بولدی.

بوندن سوئغی کشیلر حضرت نوح ننگ اوچ اوغلاریدن تارقادیلر:
 عرب لر، فرسلر و روملر سامننگ، زنجیلر وقاره توسده گی وحشی خلقلر
 حامننگ و تورک قبیله لر، قسای، یاپون، فین و منغوللر یاقننگ
 بالالریدلر، نوح علیه السلام بر مدد دن سوگره (۹۵۰) یاش لریده
 وفات بولدیلر و مکة مکرمه ده کومولدیلر.

سؤاللر: ادریس علیه السلام دن سوگره کم پیغمبر بولدی؟ قانجه کشی ایمان کیتوردی؟ حضرت
 نوح نیمه اوچون کیمه یا صادیلر؟ کیمه سوده قانجه یوردی وقایده توخقادی؛ طوفان دن سوک
 توغولگان کشیلر کم ننگ نسلدن؟ حضرت نوح نیچه یا شاریده وفات بولدیلر؟

(۶) حضرت هود علیه السلام

طوفان دن سوگره (یمن) طرفیده (احقاف) دیگان بیرده
 (عاد) اسملی بر قوم پیدا بولدی. بو قوم بلند و کورکام عمارتلر
 بنا قیلدیلر؛ لکن طوفان بلاسی اونوتلمی توروب، توغری بولدن
 ایریلدیلر و بتلرگه تاپندیلر. الله تعالی بولارگه هود علیه السلام نی
 پیغمبر قیلدی. حضرت هود ننگ نصیحتلری ایله آزگنه کشی ایمان
 کیتوردی. قالگانلری سوزلریگه قولاق سالماگان ایدی. الله تعالی
 الارگه بر قاتیغ شامل یوباروب یوق قیلدی. هود علیه السلام
 ایمان کیتورگان کشیلر ایله بر بیرگه چیقوب ایسان قالدیلر.

سؤاللر: طوفان دن سوگره قایسی قوم پیدا بولدی؟ بو قوم نیمه لر قیلدی؟ پیغمبر لری کم؟
 قوملر ننگ بارسی ایمان کیتوردیمی؟ هود علیه السلام قوتولما دیلرمی؟

(۷) حضرت صالح علیه السلام

عاد قومیدن سوگره (حجاز) ایله (شام) آراسیده پیدا بولغان
 (ثمود) قومی هم حق بولدن چیقدی و الله تعالی گه گناهی بولدی
 الله تعالی بو قومگه حضرت صالح نی پیغمبر قیلوب یوباردی. صالح
 علیه السلام قوملرینی یگرمه یلگچه ایمانگه چاقردیلر. هم قوملری
 سوراغان اوچون تاش ایچیدن بر بوغاز تیوه چیقاردیلر. اول
 تیوه بالاتوغدی. بو معجزه نی کوروب بعضی کشی ایمان کیتوردی.
 باشقه لری موثا اشانمادیلر (جادو قیلدی) دیدیلر و تیوه نی اولدردیلر
 تیودننگ بالاسی، آناسی حقیقان تاش ایغغه کمره بوق بولدی.

صالح ایمان کیتورغانلر ایله مکه مکرمه گه باردیلر، وقالغان عمر لرینی اول بیرده اوتکار دیلر.

سؤاللر: حضرت صالح قایسی قومگه پیغمبر بولدیلر؟ صالح علیه السلام قوملرینی نیچه یل ایمانگه چا قردیلر، قنلای معجزه کورساتدیلر؟ قوملری ایمان کیتوردیلرمی؟ ایمان کیتورمانغانیگه نیمه بولدی؟ حضرت صالح قایدہ باردیلر؟

۸) حضرت ابراهیم علیه السلام

حضرت ابراهیم؛ صالح علیه السلامدن یوزیل سوغره (بابل) دیگن شهرده دنیاگه کیلدیلر. اول وقت بابل اها ایسی یولدزلرگه سجده قیلور ایدیلر. الله تعالی حضرت ابراهیم فی الارگه پیغمبر قیلدی و اون صحیفه کتاب بیردی. ابراهیم علیه السلام بابل خلقینی هم پادشاهی (نمرود) فی حق دینگه دعوت قیلدی و کوب نصیحت لر قیلدی. الار سوزلریگه ایشانمادیلر، نمرود الوغ اوت یا قدروب ابراهیم علیه السلامنی آنکا تاشلاتدی. الله تعالی ساقلاب اوت ضرر قیلمادی بو معجزه فی کوروب بعضی کشی ایمان کیتوردی. حضرت ابراهیم ایمان کیتورغانلر ایله (سوریه) (۱) طرفیگه کوچدیلر.

سؤاللر: حضرت ابراهیم قایدہ توغولدیلر، قیسی خلق گه پیغمبرلک قیلدیلر؟ قوملری اشاندیلرمی؟ حضرت ابراهیم قایسی طرفگه کوچدیلر؟

۹) حضرت لوط علیه السلام

ابراهیم علیه السلام ایله کوچکانلر آراسیده عمک لرینش اوغلی حضرت لوط هم بار ایدیلر. یولده حضرت لوط ابراهیم علیه السلامدن آیریلوب، (سدوم) خلقینی دعوت قیلشگه کیتدیلر. بو قوم دین سز وعاصی ایدیلر هم کوب یمان بوزوق اشلر قیلوردیلر. حضرت لوط قوملریگه نصیحت قیلدیلر، الار قبول قیلمادی. الله تعالی الارنش اوستیگه تاشلر یاغدروب هلاک قیلدی هم زلزله بولوب یورتلری است اوستیگه ایلاندى. لوط علیه السلام جماعتلری ایله اندن ابلگماری بو بیردن چیقوب ابراهیم علیه السلام ننگ یانلریگه باردیلر.

سؤاللر: سدوم خلقیگه کم پیغمبر بولدی؟ بو خلق قنلای در، ایمان کیتوردیلرمی؟ لوط علیه السلام بو بلادن قنلای قوتولدیلر؟

(۱) سوریه دیب حاضره قدس، بیروت کنعان، شام، اریحا یافه و نابلس شهرلریدن عبارت بولغان برقطعه مقدسه فی ایتیلور.

۱۰) حضرت اسماعیل علیه السلام

ابراهیم علیه السلام سوریہ ده حقیقی تانوتمک ایله مشغول ایدیلرکه،
 الله تعالی حضرت ابراهیم گه: (سز بر الوغ قومک اتاسی بولورسز،
 اول قوم منبک قاشمده مقبول بوخور و بو بیرلر آلا رگه بیرلور).
 دیدی اتا بر نیچه وقت اوتدی ابراهیم علیه السلام ننگ خاتونلری
 (ساره) دن بالا بولمادی شول سببلی حضرت ساره انصافی قیلوب
 (هاجر) دیگان چوریلرینی ابراهیم علیه السلام گه بیردیلر آندن اسماعیل
 علیه السلام توغولدیلر بونکا ساره ننگ طاقتلری قالمادی ناچار
 ابراهیم علیه السلام هاجر ایله حضرت اسماعیل فی مکه گه ایلتوب
 قویدیلر اول وقت مکه اطرافیده (جرهم) دیگان بر قبیله عرب بار ایدی
 حضرت اسماعیل الو غایدیلر جرهمی لر ایله برگه توردیلر. والاردن
 قز آوب او یلانیدیلر اتا تللری (عبرانیچه) ایدی انی اونتوب عربچه
 سویلاشدیلر سوگره حضرت ابراهیم الله تعالی ننگ امری ایله مکه گه
 کیلوب حضرت اسماعیل ایله برگه کعبه معظمه فی یاثمدن بنا قیلدیلر.
 سوگره وفات بولدیلر قبر شریفلری قدس گه یقین (خلیل الرحمن)
 دیگان بیرده در اسماعیل علیه السلام (شام) طرفنده گی (عمالقه)
 هم (یمن) خلقیگه پیغمبر بولدیلر وقوملرینی ایملک یلگنچه ایمانگه
 دعوت قیلدیلر سوگره بالالری کو پایوب عمالقه خلقینی تورغان
 بیرلیدن قولاب چیقاردیلر حضرت اسماعیل ننگ اولادلرینی (عرب
 مستعربه) دیملور والوغ اوغللری (قیدار)؛ (قریش قبیله سی) هم
 بزنگ پیغمبر مز (محمد علیه السلام) ننگ بابالریدر. حضرت اسماعیل
 (۱۳۴) یاشلریده وفات بولدیلر قبر شریفلری (حجر) دیگان یرده در.

سواللر: سوریه ده الله تعالی حضرت ابراهیم گه نیمه دیدی ابراهیم علیه السلام ننگ بالالری بار
 ایدی می؟ حضرت اسماعیل قایدہ الوغایدی لر؟ کعبه فی کم بنا قیلدی؟ قبرلری یرده؟
 اسماعیل علیه السلام قایسی خلقغه پیغمبر بولدیلر اولادلرینی نیمه دیملور؟ قیدار کمنک
 بایسی؟ حضرت اسماعیل نیچه یاشلریده وفات بولدیلر قبرلری قایدہ؟

۱۱) حضرت اسحاق علیه السلام

هاجر دن حضرت اسماعیل توغولغانلریگه حضرت ساره کوب
 ما یوس بولغان ایدیلر الله تعالی حضرت ساره گه مرحمت قیلدی
 اون اوچ یل دن سوگره توقسان باشگه تکبار لر بده اسحاق علیه السلام فی

توغدیلر. اسحاق علیه السلام ابراهیم علیه السلام ننگ و فاتلریدن سوغره اورنلریده پیغمبر بولدیلر (۱۲۰) یاشگه یتکونچه پیغمبرلک ایله مشغول بولوب وفات بولدیلر. قبر شریف لری خلیل الرحمن ده آتالری یانلریده در.

سؤاللر: حضرت ساره دن هیچ باله توغولمادیمی؟ اسحاق علیه السلام قایده پیغمبر بولدیلر، نیچه یاشلریده وفات بولدیلر؟ قبری قایده؟

(۱۲) حضرت یعقوب و یوسف علیهما السلام

اسحاق علیه السلام ننگ (عیص) و (یعقوب) اسملی ایکی اوغللری بار ایدی. عیص اسماعیل علیه السلام ننگ قزلرینی آلدی و کوب بالالری بولوب، شام ولایتیگه ایگما بولدیلر. حضرت یعقوب ایسه کنعانده آتالری اسحاق علیه السلام ننگ وفات لریدن سوغره اورنلریگه پیغمبر بولدیلر. اون ایکی اوغللری دنیاگه کیلدی. آلارننگ ایچندن اینگ زیاده حضرت یوسفنی سویار ایدیلر. چونکه حضرت یوسف یخشلی خلق لک و نهایتده کورملک ایدیلر. یوزلریده نورشعله اولار ایدی و بر الوغ ذات بولشلیری یوز و کوزلریدن معلوم ایدی. آغالری بوننگ اوچون حضرت یوسفنی سویماس ایدیلر. حتی بر کون حضرت یوسف ایله قرگه چیقوب، اول کشینی بر قد و قغه تاشلادیلر و یالغاندن یغلاب کیلوب: (یوسفنی بوری ییدی) دیدیلر. (اول وقت حضرت یوسف اون سکر یاشده ایدیلر).

اوچ کوندن سوغره مصرگه کیتوب یاتکان برکاروان اول قدوق ننگ یاقینیگه کیلوب، اندن سو تارتدی و سو ایله حضرت یوسفنی هم تارتوب چیقاردی. شول حالده آغالری کیلوب: (بو باله بزنگ قاچورغان قلیمز ایدی) دیب حضرت یوسفنی ازگنه آقچهگه اول کاروان گه ساتوب کیتدیلر. کاروان حضرت یوسفنی مصرگه آلوب باردی و مصر پادشاهی (فرعون) ننگ وزیر (عزیز) گه ساتدی. عزیزنگ هیچ بالاسی یوق ایدی حضرت یوسف ننگ حرکتلری خوش کورونوب خاتونی (زلیخا) گه: (یوسفنی یخشلی تربیه قیل!) دیب تاپشوردی. زلیخا حضرت یوسفنیگه عاشق بولدی. یوسف علیه السلام قبول قیلماغان ایدیلر، زندانگه قاماتلاردی. زندانده ایکی کشی بار ایدی، بری فرعون ننگ شربتچیسینی ینه بری نواپی ایدی. آلا بر توش کوروب تعبیرین حضرت یوسفنی سو اولدی.

حضرت یوسف: «بر بیگز زنداندن چیقوب اولنگی ایشده بولورسز و بر بیگز
 آسیلورسز» دیدیلر. تعبیملری توغری کیلدی: شربتیچی زنداندن
 چیقوب ینه پادشاهنگ خذمتیده بولدی، نوای آسیلدی، یتی یلدن
 سوغره پادشاه بر توش کوردی، هیچ کشی تعبیملرین بلمادی، شو وقت
 شربتیچی حضرت یوسفنی ایسگه آلدی و زندانگه باروب پادشاهنگ
 توشینی سویلادی. پادشاه توشیده یتی سیمز سیگرنی یتی آروق سیگر
 یوتکانینی کورغان ایدی، حضرت یوسف: «بو توش یتی یل تو قلق
 بولوب، سوغره یتی یل قاتیغ قحطلك یعنی آچلك بولماغیگه اشارت
 فیلور». دیدیلر. شربتیچی فایتوب بو تعبیملر پادشاهنگه سویلادی.
 پادشاه ممنون بولوب حضرت یوسفنی زنداندن چیقاردی. بو وقتلرده
 عزیز وفات بولغان ایدی، آنگ اورنیگه حضرت یوسفنی وزیر قیلدی
 وزلیخانی هم آلوب بیردی یوسف علیه السلام غله لرده برکت بولغان
 اولکی یتی یل ده؛ قحطلك یللی اوچون آرتوق غله لرنی انبارلرگه
 سالا باردیلر سوغره قحطلك یللی کیلغان ایدی، بو غله لر مصر
 اهاالیسیدن باشقه اطرافدن کیلگان کشیلرگه هم ساتلدی.
 قحطلك سوریه ولایتیده هم بولوب، یعقوب علیه السلام اون
 اوغلرینی غله آلوب کیلمک اوچون مصرگه یو باردیلر. و «بنیامن»
 اسملی برکچیک اوغلی لرنی اوز خذمتلریده آلوب قالدیلر. آلامصرگه
 باروب، یوسف علیه السلامنگ حضورلریگه کیردیلر. حضرت یوسف آغالرینی
 تانیدیلر، آلامصر حضرت یوسفنی تانیمادیلر. یوسف علیه السلام آغالری
 ایله یات کشیدک سویلاشدیلر و حرمتلر قیلدیلر، هر برلریگه غله لر
 بیردیلر. بنیامن گه هم آتاب غله بیردیلر: «ینه کیلغانشزده اول اوکاگزنی
 هم آلوب کیلشز اگر آلوب کیلماسا شز غله بیرماسمن» دیب آغالرینی
 کنعانگه جوناتدیلر. آغالری ایکنچی دفعه ینه مصرگه باردیلر و اوزلری
 ایله برگه بنیامنی هم آلوب باردیلر. حضرت یوسف بنیامنی حیلله ایله
 آلوب قالدیلر. آغالری اتجا قیلوب سوراسه لر هم میرمادیلر. آلامصر
 قایتوب آتالریگه بو واقعهنی سویلادیلر. یعقوب علیه السلام صبر
 قیلدیلر و اوغلانلرینی ینه مصرگه یو باردیلر. حضرت یوسف بو دفعه
 آغالریگه اوزلرینی تانوتدیلر و اتالرینی مصرگه تکلیف قیلوب اوزلریننگ
 بر کو یلاک لرنی بیریب یو باردیلر. یعقوب علیه السلام حضرت یوسفدن
 آیرلغاندن سوغره یغلی یغلی کوزلری کور بولغان ایدی، کو یلاک نی
 اسکاب یوز و کوزلریگه سورتدیلر. کوزلری آچیلدی سوغره مصرگه

باردیلر آنده اولادلری ایله اون بی بی یل تورغانلریدن سوڭره وفات بولدیلر
اوز وصیت لری ایله جسد لرینی کنعانگه ایلتوب آتالری اسحاق علیه
السلام ننگ یان لری گه کومدیلر. آندن (۵۴) یل سوڭره (۱۱۰) یاشلریده
یوسف علیه السلام هم وفات بولدیلر.

سؤال لری: اسحاق علیه السلام ننگ بالاری بار ایدی می؟ عیص کم ایله اولان دی؟ حضرت یعقوب قایده
پیغمبر بولدی لر؟ نیجه اوغل لری بار ایدی؟ قایسی اوغل لرینی بخش ی کورار ایدی لر؟ نه
اوچون؟ حضرت یوسف و آعالری حال لریدن نه لر بیلور سز سویلا گز؟ .... یعقوب علیه السلام
حضرت یوسفنی قای وقت کوردیلر، نیجه یاشلریده وفات بولدی لر، قایده کوملدیلر؟ حضرت
یوسف قحان وفات بولدی لر؟

(۱۳) حضرت ایوب علیه السلام

ایوب علیه السلام عیص ننگ اولادندن ایدی لر. شام طرفنده کوب
مال وجایلری بار ایدی. اوز لری نهایتده پای ایدی لر هم اول طرفگه
پیغمبر ایدی لر. سوڭره الله تعالی ایوب علیه السلامنی سنا مکچی
بولدی، مال وجایلرینی قول لریدن چیقاروب اوز لریگه بر درد بیردی که،
تئلری تیشیلیب قورتلر پیدا بولدی. حضرت ایوب بولار ننگ بار چه سیگه
صبر قیلدی لر والله تعالی گه عبادت لرینی زیاده قیلدی لر. سوڭره الله
تعالی شفا احسان قیلدی مال وجایلرینی ایکی برابر آشوروب بیردی.
حضرت ایوب توقسان یل عمر کورغانلریدن سوڭره وفات بولدی لر
وفاتلریدن سوڭره «بشر» دیکان اوغل لری اورنلریده پیغمبر بولدی

سؤال لری: ایوب علیه السلام کم قایده پیغمبر بولدی لر؟ الله تعالی حضرت ایوبنی نه طریقه سنادی؟
حضرت ایوب توزالدی می؟ نیجه یاشده وفات بولدی لر؟ اورنلریده کم پیغمبر بولدی؟

(۱۴) حضرت شعیب علیه السلام

شعیب علیه السلام (مدین) و (ایکه) خلقلریگه پیغمبر بولدی لر
وقوملریگه تاتلی تل و اثر لک سوز لر ایله کوب نصیحت لر قیلدی لر.
آلار گه حق دین دن نصیب بولمادی. الله تعالی مدین خلقینی بر قاتیع
ناوش ایله ایکه خلقینی اوت ایله هلاک قیلدی. شعیب علیه السلام
ایمان کیتورغان کشی لر ایله مکه گه باردیلر. آنده عبادت ایله مشغول
بولوب، ایکی یوز یل دن آرتق عمر کورغانلریدن سوڭره وفات بولدی لر.

سؤال لری: حضرت شعیب قایسی خلقغه پیغمبر بولدی لر؟ قوملری ایمان کیتوردیلر می؟ الله تعالی آلار گه
قندای بلا یوباردی؟ شعیب علیه السلام قایده باردیلر؟

۱۵) حضرت موسی و هارون علیهما السلام

حضرت یعقوب ننگ لقبوری (اسرائیل) ایدی . شول سبیلی بتون اولاد لرینی (بنی اسرائیل) دیملدی . بنی اسرائیل اون ایکی قبیله وهر قبیله یعقوب علیه السلامنگ برار اوغللریننگ اولادیلر . بنی اسرائیل مصرده ایکی یوز یلدن آرتوق توروب کوپایدیلر وبراوغ قوم بولدیلر بو قوم یعقوب و یوسف علیهما السلامنگ شریعتلریده ایدیلر . اما مصرنگ اصل خلقی (قبطی) لر یولدر وبتلرگه تاپنور ایدیلر وبنی اسرائیلگه دشمن بولوب هر تری جبر وظلملر قیلوردیلر مصر پادشاهی فرعون هم بنی اسرائیلنی آزیتورمات قصدی ایله آلاردن توغولغان ابرکاک بالالرنی جلادلرگه پیوروب اولدرور ایدی . شو وقتده حضرت موسی توغولدیلر ، آنالری بنی اسرائیلدن (عمران) اسملی کشی ایدی . آنالری فرعون ننگ جلادلریدن قورقوب ، حضرت موسی نی بر صندوقغه سالوب (نیل) مبارک نهریگه تاشلادی . صندوق فرعون ننگ خاتونی (آسیه) گه اوچرادی . آسیه حضرت موسی گه محبت قیلدی واول کشیننی ایموزدرمک اوچون برنیچه سوت آنا کیتوردی . حضرت موسی ننگ آنالری هم سوت آنا بولوب کیلغان ایدی . حضرت موسی اوز آنالریدن باشقه هیچ کشیننی ایماادیلر . اوشبو طریقه حضرت موسی اوز آنالری بغرنده وفرعون سرااییده یخشی ترییه کوروب اوغایدیلر ، هم اوزلرینی قایسی قومدن وقبیطیلرینی کم ایکانلرینی آنالریدن یخشی اورگاندیلر . برکون مصرده بر کوچه دن کیتوب یاتکانلریده بر قبطی بنی اسرائیلدن براونی حقارت قیلوب تورگانینی کوردیلر وغیرتلیرگه چداماسدن باروب اول قبطیگه مشت سالدیلر ، قبطی اولدی . حضرت موسی بو اشلری اوچون قورقوب فرعون ننگ سراایگه بارماسدن (مدین) طرفیگه کیتدیلر . آنده شعیب علیه السلام ننگ قز لرینی آلوب اون یلگچه توردیلر . سوگره اوی ایچلرینی آلوب مصرگه قایتدیلر . یولده (طورسینا) تاغیگه کیلغان وقت الله تعالی ایله سویلاشدیلر . هم پیغمبرلک کیلهی و برادرلری حضرت هارون ایله ایکن اولریگه فرعوننی ومصر خلقینی دینگه دعوت قیلشگه امر بولدی . موسی علیه السلام مصرگه بارغانلریدن سوگره حضرت هاروننی آلوب ، فرعون ننگ سراایگه باردیلر ، آنی دینگه دعوت قیلدیلر وعصا لرینی بیرگه تاشلادیلر . برالوغ اژدر (ایلان)

تابع جادوگرلرني يغدروب جادو قيلدردى . موسى عليه السلام
 عصا لرينى بيرگه تاشلاديلر ، اژدر بولوب ، جادوگرلرنيڭ جادو ايله قيلغان
 نرسه لرينى يوتدى ، قوللريگه آلديلر ينه عصا بولدى . جادوگرلر موفى
 معجزه ايكانلىكىگه اشانوب ايمان كيتورديلر . فرعون قبول قيلمادى ،
 لکن بنى اسرائيلنى مصردن آلوب كيتمگلريگه راضى بولدى . حضرت
 موسى بر كيچه بنى اسرائيلنى مصردن چيقاروب ، كون چيقار طرفيگه
 يورديلر و (سويش ديشيزى) نىڭ ياقه سىگه كيتوروب ،
 بحر قلزم

عصا لرينى سوگه اورديلر ، آندن اون ايكي يول آچيلدى . هر قبيله
 برار يولدن يورديلر . فرعون بنى اسرائيلنى مصردن چيقارغانىگه
 اوكندى و عسكركلى ايله قولاب كيلوب ، بولارنىڭ آرقه سيدن سوگه
 كيردى . الله تعالى نىڭ قدرتى ايله بنى اسرائيل سلامت سونىڭ
 او طرفيگه چيقدى ، و فرعون عسكرى ايله سوغه غرق بولدى . سوڭره
 حضرت موسى كنعانگه يورمگچى بولديلر ، بنى اسرائيل او طرفده گى
 خلقدن قورقوب بارمگنى قبول قيلمادى . شول سببلى الله تعالى
 بولارگه غضب قىلدى و شام (چول) لريده قرق يل سرگردان قىلدى .
 الله تعالى طرفيدن اوزلريگه بر كتاب بيرماغى وعده قيلنغانيدن
 موسى عليه السلام اورنلريگه حضرت هاروننى قويديلر و اوزلرى
 طور سينا تاغيگه ، باروب ، قرق كون عبادت قىلديلر و الله تعالى ايله
 سويلاشديلر . آنده (تورات) شريف نازل بولدى . حضرت موسى
 قايتوب كيلگونچه بنى اسرائيلدن (سامرى) اسملى بر كشى آلتوندىن
 بر بوزاغنىڭ صورتىنى ياساپ ، بنى اسرائيلنى آنىگا سجده قىلدىرغان ،
 حضرت هارون نصيحت قيلسه لره هم هيچ برلرى قبول قيلماغان
 ايدى . موسى عليه السلام كيلوب بنى اسرائيلگه نهايتده غضبلانديلر
 و سامريگه لعنت او قوب ، صورتى ديشيزگه آنديلر . سوڭره آلا رگه
 تورات شريفنى اوركاتديلر . قرق يل تمام بولماغيگه ازگنه وقت قالغان
 ايدىگه ، هارون عليه السلام وفات بولديلر . اون بر آيدن سوڭره
 موسى عليه السلام هم وفات بولديلر و اورنلريگه يوسف عليه السلامنىڭ
 نسلين حضرت يوشعنى خليفه قيلوب كيتديلر .

سؤاللر : بنى اسرائيل كىم نچه قبيله ، قايدى و كىمىڭكده بولدى ؟ ايدىلر ؟ قبطيلر قايسى خلق ؟ قبطيلر نى
 و فرعوننى بنى اسرائيلگه معامله لرى قىلدى ؟
 و قيلغان اشلريدن سويلارنىڭ ؟ حضرت موسى
 فرعون قچان اولدى ؟ بنى اسرائيل نيمه اور
 نازل بولدى ؟ حضرت موسى طوردن كىلگى
 هارون و موسى قچان وفات بولدىلر ؟ خا
 بنده ايدىلر ؟ قبطيلر قايسى خلق ؟ قبطيلر نى
 حضرت موسى نىڭ توغولشاريدن تربيه لريدن
 نىمىزلىك كىلدى ؟ فرعون ايمان كيتوردىمى ؟
 چولغز يده سرگردان بولدى ؟ تورات قچان
 سرائيلده قىلدى ؟ واقعه بولدى ؟ حضرت

(۱۶) حضرت یوشع علیه السلام

یوشع علیه السلام اوچ کوندن سوگره بنی اسرائیلی اول چولدن چیقاروب، (شریعه) نهرینگ کنار ییگه کیتوردیلر. اول نهرده کوپروک وکیمه بولماسه هم معجزه ایله بنی اسرائیلی سونگ اوفر ییگه اوتکاردیلر و (اریحا) شهرینی قولگه آلوب، بنی اسرائیلی آتا یورتلریگه یتکوردیلر. حضرت یوشع یگره سکزیل قوملرینگ اشار ییگه قراغانلریدن سوگره وفات بولدیلر. بو کشیدن سوگره بر نیچه کشیلر حاکم بولوب اوندی، آخرگیسی (اشموئیل) علیه السلام ایدیلر.

سؤاللر: بنی اسرائیل فی کم چولدن چیقاردی؟ حضرت یوشع قحان وفات بولدیلر؟ بو کشیدن سوگره بنی اسرائیلی کم اداره قیلدی؟

(۱۷) حضرت داود علیه السلام

اشموئیل علیه السلام حکومتلریگه اون بریل اوتکاندن سوگره بنی اسرائیل عمالقه خلقیدن اوچ آلمک اوچون اورشمک بولدیلر و اوز ایچلریدن بر کشینی پادشاه قیلوب قویمکلرینی. حضرت اشموئیلدن اوتندیلر. اول کشی (طالوت) دیگاننی سایلاب پادشاه قیلدی. طالوت بنی اسرائیلدن عسکر یغوب فلسطین طرفیگه عمالقه ننگ اوستیگه یوردی. عسکری ایچندن حضرت (داود) عمالقه باشلغی (جالوت) فی اولدرغان ایدیلر، بنی اسرائیل عمالقه عسکر ییگه غالب بولدی. شول سببلی حضرت داود بنی اسرائیل اراسیده مشهور بولدیلر. کوندن کونگه قدر و اعتبارلری ارتدی، طالوتنگ وفاتیدن سوگره اوزلریگه بر قبیله بنی اسرائیل تابع بولدی، اشموئیل علیه السلام ننگ وفاتلریدن سوگره پیغمبرک کیلدی، قالغان قبیله لر هم تابع بولوب، داود علیه السلامنی اوزلریگه پادشاه قیلدی. والله تعالی طرفیدن (زبور) شریف نازل بولدی. داود علیه السلام (قدس) شریفنی آلوب پایتخت قیلدی. (حلب)، (نصیبین) شهرلرینی، (عمان) و (ارمنستان) ولایتلرینی اوزلریگه قراتوب، قرق یل پادشاه و پیغمبر بولوب توردیلر و یتیمش یاشلریده وفات بولوب (رملة) ده کومولدیلر.

سؤاللر: بنی اسرائیل اشموئیل علیه السلامدن نیمه فی اوتندیلر؟ کمنی پادشاه قیلدی؟ حضرت داود قایسی ایشدن مشهور بولدیلر؟ قحان پیغمبر و پادشاه بولدیلر؟ حضرت داودگه قایسی کتاب کیلدی؟ پایتختلری قایسی شهر؟ نیچه یل پادشاه بولدیلر؟ نیچه یاشلریده وفات بولدیلر؟

۱۸) حضرت سلیمان علیه السلام

داود علیه السلام دن سوگره اوغلی لری سلیمان علیه السلام
 آتالری اورنیده پادشاه بولدیلر **هم پیغمبرک کیلدی** و قدس شریفده
داود علیه السلام باشلاغان **(بیت المقدس)** اسملی عبادت خانه ننگ
 قالغانینی یتدی یلده اشلاب بتکاردیلر اوشال وقتلرده بولغان حکمدارلر
 سلیمان علیه السلامگه اطاعت قیلدی حضرت سلیمان قوشلرگه
 و حیوانلرگه سوزلرینی یوزکوزدیلر و قرق یل پادشاه بولوب آلتمش
 باشلریده وفات بولدیلر اورنلریگه اوغللری پادشاه بولدی

سؤاللر: داود علیه السلامدن سوگره کم پادشاه بولدی؟ سلیمان علیه السلام قندای اشلر قیلدیلر؟
 نیچه یل پادشاه بولدیلر؟ چقان وفات بولدیلر؟

۱۹) حضرت الیاس علیه السلام

سلیمان علیه السلام ننگ اوغللریگه باری ایکی قبیله اطاعت
 قیلدی، قالغان اون قبیله باشقه کشینی پادشاه قیلوب (اسرائیلیه)
 آتالدیلر و توغری یولدن چقوب «بعل» اسملی برتنگه تاپندیلر
 الله تعالی بولارگه الیاس علیه السلام فی یوباردی حضرت الیاس
 کوب و عطا نصیحتلر قیلدیلر قوملری اشانمادیلر و نهایتده کوب
 اذا وجفا قیلدیلر، حضرت الیاس بولارننگ ایچلریدن چقوب کیتدیلر
 الله تعالی بولارننگ مملکتیدن برکتی آلدی و یاغوز یاغما سدن
 قحطلک بولدی آخرده قوملری حضرت الیاس فی تاپوب سوزلرینی
 قبول قیلدیلر مملکتلریگه برکت کیردی سوگره ینه کافر بولدیلر
 حضرت الیاس امیدلرینی اوزوب، الله تعالی ننگ رخصتی ایله
 ینه قوملریننگ ایچیدن چقوب کیتدیلر

سؤاللر: الیاس علیه السلام قایسی قومگه پیغمبر بولدیلر؟ قوملری اشاندیلمی؟ بولارگه قندای
 بلا کیلدی؟ چقان برکت کیردی؟ حضرت الیاس نه اوچون ینه قوملرینی تاشلاب کیتدیلر؟

۲۰) حضرت الیسع علیه السلام

الیاس علیه السلامدن سوگره حضرت الیسع بو قومگه و عطا
 و نصیحت قیلوردیلر سوگره اوزلریگه پیغمبرک کیلدی و کوب
 وقت قوملرینی توغری یولگه سالماقغه حرکت قیلدیلر آلا رسوزلرینی

قبول قیلما دیلر وهر وقت بربرلری ایله نزاع قیلشور ایدیلر. سوږره الله تعالی غضب قیلدی و بولارننگ اوستیگه «آثوریه» اسملی بر دولتی کیتوردی. بوندن سوږره «اسرائیلیه» لر اصلا مستقل بولوب یاشی آلمادیلر.

سؤاللر: ایلاس علیه السلام دن سوږره کیمگه پیغمبرک کیلدی؟ بنی اسرائیل سوزلرینی قبول قیلدیلمی؟ بولارگه قنندای بلا کیلدی؟

(۲۱) حضرت یونس علیه السلام

یونس علیه السلام آثوریلرننگ پایتختی بولغان «نینوا» شهری ننگ اها لسیگه پیغمبر بولوب، قوملرینی حق دینگه دعوت قیلدیلمی. بر، ایکی کشیدن زیاده ایمان کیتروچی بولمادی. حضرت یونس خفه بولدیلمی. الله تعالی دن رخصت سز اچیغ ایله شهردن چقدیلر و «دجله» سوینگ یا قه سیگه باروب، یوزمکچی بولوب تورغان کیمه گه توشدیلمی. کیمه یورمک بولوب حرکت قیلمانده اورنیدن قوزغالمادی. کیمه چی: «ایچیمزده بر گناهی کشی بار ایگان، شوننگ اوچون کیمه یورمای تورادور» دیب، قرعه تاشلادی، قرعه حضرت یونس نی کورساتدی. یونس علیه السلام الله تعالی دن رخصتسز قوملرینی تاشلاب حقیقان اوچون گناهی بولغانلرینی بلوب، اوزلرینی سوغه آندیلمی. اول کشینی بر الوغ بالیق یوتدی. یونس علیه السلام توبه قیلدیلمی، توبه لری قبول بولوب، بالیق سوننگ کنار یگه چیقاروب قویدی.

حضرت یونس نینوادن چققانلریدن سوږره کوب وقت اوتماسدن، کوکده بر قاره بولوت کورینه باشلادی. شهر خلقی اوزلریگه الله تعالی غضب قیلدگانی بولدیلمی و یونس علیه السلام نی قدیروب تاپدیلمی و حرمت ایله شهرگه کیتروب، بر نیچه وقت کورساتگان یوللریده عمل قیلدیلمی.

سؤاللر: یونس علیه السلام قایسی خلقه پیغمبر بولدیلمی؟ آلا ایمان کیتوردیلریمی؟ حضرت یونس نیمه اوچون شهردن چقدیلر و قایدیه باردیلر؟ اوزلرینی نیمه اوچون سوگه آندیلمی؟ سونن قچان چقدیلر؟ حضرت یونس شهردن چققانلریدن سوږره شهرده قانندای واقعه بولدی؟

(۲۲) اشعیا وارمیا علیهما السلام

حضرت سلیمان ننگ اولادلریگه تابع بولغان ایکی قبیله «یهودیه» آتالدیلمی و بر نیچه یلدر حق یولدن آیریلما دیلمی. فقط سوږغنی یلدرده بعضی بر بوزوق اشبار قبله باشلادیلمی. قدس شریفده ظهور قیلغان

«اشعيا» عليه السلام ننگ نصيحتلريگه قولاق سالماديلر واول مبارك ذاتى پچاق ايله اوروب شهيد قيلدیلر اشعيا عليه السلامن سوگره حضرت ارميا هم قدس شريفده پیغمبر بولدیلر و سوزلری قبول بولنماگاندن سوگره آرالریدن چيقوب بر طرفده عبادت ايله مشغول بولدیلر.

سؤاللر: يهودیه لر کم؟ قايسى دينده؟ پیغمبرلری ننگ سوزلرینی قبول قيلدیلمی؟ اشعيا عليه السلام دن سوگره کم پیغمبر بولدی؟ قانداي اشلر قيلدیلر؟

۲۳) دانیال و عزیز علیهما السلام

سوئغی یلدرده آثوریه دولتی ایکیگه بولندی بری «کلدانیه» دولتی آتالوب، پایتختلری بابل شهری و پادشاه لری «بخت نصر» اسملی برکشی ایدی. یهودیه لر ننگ گناهلریننگ شوملغیدن الله تعالی اوشبو بخت نصرنی آلارننگ اوستیگه کیتوردی. بخت نصر قدس شریفنی اوتگه یا قدردی. بیت المقدس فی بوزدروب خراب قيلدی و تورات شریف ننگ بار نسخه سینی یاندردی. بنی اسرائیل ننگ الوغلرینی ابولار ايله حضرت دانیال و عزیز علیهما السلام فی هم) باغلاتوب اسیر قيلوب بابلگه کیتوردی. بنی اسرائیل اطرافیکه قاچوب جان ایرانده پیدا بولغان «کیانیان» دولتی قرق توفوز یلدن سوگره کیلوب بابلی آلدی، کلدانیه دولتی اورتهدن کوتاردی و اسیر لرنی قوتقاروب اوزیگه بنی اسرائیلنی تابع قيلدی. بنی اسرائیل قدس ده بیت المقدس فی ییگیدن بنا قيلدیلر. عزیز علیهما السلام تورات شریفنی یاد بلور ایدیلر. آنی ییگیدن ترتیب قيلدیلر.

سؤاللر: الله تعالی بنی اسرائیلننگ اوستیگه کیتوردی؟ بخت نصر قانداي اشلر قيلدی؟ بوندن سوگره یهودیه دولتی مستقل یاشی آلدیمی؟ کیانیان دولتی بلورمیز-اول قنداي اشلر قيلدی؟ قدس شریف ییگیدن بنا بولندیمی؟ تورات شریفنی کم ییگیدن ترتیب قيلدی؟

۲۴) حضرت زکریا علیه السلام

حضرت زکریا علیه السلام سلیمان علیه السلام ننگ اروغلری، بیت المقدس ننگ رئیس روحانیسی و بنی اسرائیل ننگ پیغمبری ایدیلر. اوزلری بیت المقدسده تورات شریف بازار و قربانلک سویور ایدیلر. خاتونلری (ایساغ) بالا توغماس ایدی. آنگ (حنه) دیکان همشیره سی (مریم) اسملی بر قز توغوب آنی یاش وقتیدن مسجدگه نذر قيلوب

بیت المقدسگه کیتورگان ایدی . زکریا علیه السلام حضرت مریمنی ایساعگه بیردی لر . ایساع یخشی تریبه قیلوب کاتنه قیلدی . سوگره زکریا علیه السلام بیت المقدسده خاص بر حجره سالدیرگان ایدیلر ، حضرت مریم اول حجره ده عبادت ایله مشغول بولدیلر . یانلریگه غیر کشی کیرماس ایدی .

زکریا علیه السلام قارتایدیلر ، ساچ وساقاللی آقاردی واوزلریدن سوگره اوروئلرینی تونادرگان اولادلی بولمادی ، خاتونلری هم بالا توغادرگان وقتدن اوتدی . شول سببلی حضرت زکریا کوب قایغورار ایدیلر . بر کون حضرت جبرائیل (فرشته) حضرت زکریاگه کیلوب (یحیی) اسملی اوغللری بولماغینی خبر قیلدی لر . وعیسی علیه السلامگ دنیاگه کیلشدرینی هم بلدردی لر . سوگره جبرائیل علیه السلام حضرت مریمنگ یانلریگه باروب یاقه لریدن دم اوردی لر ، در حال اول کشی حامله بولدیلر . اینگ اول ایساع حضرت یحیی فی توغدی وائتی ایدن سوگره حضرت مریم عیسی علیه السلامنی توغدی لر . یهودی لر حضرت مریمنی ایرسز توغقان لرینی کوروب عیبلی باشلادی لر . شول وقت حضرت عیسی بشیکده توروب : (تحقیق من الله تعالی ننگ قلی من منکا کتاب یباردی ومنی پیغمبر قیلدی وهر بیرده بولسام منی مبارک قیلدی ، .....) دیدیلر بو سوزنی یهودیلر ایشتب حضرت مریمگه تیگمادی لر ، اقا زکریا علیه السلامدن قاتیغ شبهه لاندیلر و یوز یا شلریده شهید قیلدی لر . حضرت مریم عیسی علیه السلامنی الوب عمک زاده لری (یوسف نجار) ایله مصرگه کیتدی لر . اون ایکی یل اول بیرده توردی لر . سوگره حضرت عیسی ایله قدس طرفیگه قایتوب (ناصریه) دیگمان قشلاقده توردی لر .

سواللر : حضرت زکریا کم ایدیلر ؟ حضرت مریم کم ، وقایده کاتنه بولگان لر ؟ حضرت زکریاننگ هیچ بالالری بولدیمی ؟ حضرت عیسی کمدن توغولدیلر ؟ یهودیلر حضرت زکریانی نیمه اوجون شهید قیلدی لر ؟ حضرت مریم قای بیرگه کیتدی لر ؟ مصردن قایتمادی لر می ؟

(۲۵) حضرت یحیی علیه السلام

یحیی علیه السلام یاش وقتلریدن تورات شریفنی آچوب بنی اسراییلگه وعظ ونصیحتلر قیلله باشلادی لر . سوگره پیغمبر لک کیلوب اوزلریدن ایلمگارینگی اوتنگان بنی اسراییل پیغمبر لریگه او شاشینه تورات ایله عمل قیلدی لر . عیسی علیه السلام پیغمبر بولوب (انجیل شریف) نازل بولغاندن سوگ توراتنگ حکمی بیکار بولوب ، حضرت

یحییٰ انجیل ننگ حکمیگه یوردیلر. بوندن خبری بولماگان قدس شریف
 رئیس، تورانتنگ حکمنی اعتبار قیلوب قرنداشیننگ قزینی المکیچی
 بولدی هم نکاح قیلماک اوچون یحییٰ علیه السلامنی چاقردی.
 انجیل ننگ حکمی ایله قرنداشیننگ قزینی المک درست بولماگان اوچون
 یحییٰ علیه السلام نکاح قیلماک اوچون بارمادیلر. رئیس اچیغلانندی و یحییٰ
 علیه السلامنی اوشلاتوب کیلوب، اوزکوزی الیدیده بوغازلاتدی.

سؤاللر: حضرت یحییٰ گه پیغمبرک کیلغانمی؟ قدس ننگ رئیس حضرت یحییٰ فی نیمه اوچون بوغازلاتدی؟

(۲۶) حضرت عیسیٰ علیه السلام

عیسیٰ علیه السلام او توز یا شگه یتکانلریده پیغمبرک کیلدی،
 الله تعالی طرفیدن (انجیل) اسملی کتاب بیرلدی. حضرت عیسیٰ
 خلقنی اوچ یل ایمانگه دعوت قیلدیلر، معجزه ایله اولوک تیرگوزدیلر،
 انان توغمه بر نیچه کورلرنگ کوزلرینی آچدیلر، قوروغده
 یورگاندیک سو اوستیده اهم یوردیلر. قوملریدن باری اون ایکی
 کشی ایمان کیتوردی که، بولارنی (حواریون) دیب اتالور. باشقه لر
 ایماننی قبول قیلماسدن دائم اولدرمک قصدیده ایدیلر. شوننگ
 اوچون عیسیٰ علیه السلام هر وقت حواریون ایله یاشرون صحبتلاشور
 ایدیلر. حضرت عیسیٰ بر مجلسده حواریونگه قراب: (سزلردن
 براونز بوکون تاگ اتماسدن ایلگاری منی تاشلار ونهایتده از
 آچه گه الدانوب منی دشمن لرگه ساتور) دیدیلر. سوزلری درست
 چیقدی: حواریوندن (شمعون) اسملی بریسی تاگ اتور وقتده
 یهودیلرگه باردی، الاردن آچه (پاره) آلوب حضرت عیسیٰ ننگ
 تورگان بیرلرینی خبر قیلدی. شول وقت یهودیلر اول ذاتنی اولدرمک
 اوچون یوگورشدیلر. بولار کیلگونچه الله تعالی حضرت عیسیٰ فی ادریس
 پیغمبرگه اوخشاش آسمان طرفیگه کوتاردی. یهودیلر عیسیٰ علیه
 السلامنگ تورگان بیرلریگه کیلدیلر، یاگلشوب یودا شمعوننی عیسیٰ
 علیه السلام گمان قیلوب اتی دار یاغاچیگه آسدیلر.

بوندن سوگره حواریون حضرت عیسیٰ ننگ وصیتلری ایله اطرافگه
 کیتوب، دین عیسیٰ فی خلقغه بیلدرمک حرکتیده بولدیلر، لکن خلقنگ
 کونگای کفر وضلات ایله تولگان بولگانیدن الار دینلرینی

جاری قیلامادیلر. اما اوچ یوزیلدن سوڭره (روما) پادشاهی

(قسطنطین) دین عیسی فی خلقه رسم قیلدی و باشلاب اوزی بو دینسگه کیردی بوندن سوڭره دین عیسی تیزلک ایله اطرافسگه یایرادی کوب ملتیر بو دیننی قبول قیلوب، بارچه لری (نصارا) (خریستیان) آتالدیلر. از وقت ایچیده روما دولتی ایکیگه بولنگان ایدی، نصارا دینی هم ایکی مذهبگه ایرلادی سوڭره بو مذهبلردن - بربریگه موافق بولماگان - ینه بر نیچه مذهبلر ظهور قیلدی!

عیسی علیه السلامدن سوڭره انجیل شریف دیب بر نیچه تورلی کتابلر پیدا بولنگان ایدی، نصارا الوغلیری بو کتابلردن تورینی معتبر کوردیلر بو کتابلر هم تمام بربریگه موافق ایماسدر. عن اصل الله تعالی طرفیدن نازل بولنگان انجیل قولسگه کیرماگاندر.

۲۷) عربستان قطعہ سی و عربلر

عربستان؛ اوچ طرفی سو، یا لغز بر طرفی قور و غلقه تو تاشکان بر بیردر. بو ییر «اسیا» قطعہ سینسگ غرب طرفراغیده بولوب، «جزیره العرب» دیب مشهوردر. جزیره العرب ایسکی زمانلردن بیر عرب خلقینک وطنلری بولوب کیلنگاندر. عربلر اوچ فرقه گه بولنورلر: بئده، عاربه و مستعربه. بولاردن عرب بئده حام بن حضرت نوحسگ نسلندن، قالغان ایکی سی سامسگ نسلندن درلر. عرب بئده؛ عربلرنسگ ایگ بورونعیسی بولوب هر تورلی سبیلر ایله نسللری قور و گاندر. هود علیه السلام پیغمبر بولنگان عاد قومی، صالح علیه السلام پیغمبر بولنگان ثمود قومی عرب بئده دن ایدیلر. عرب عاربه؛ اصل عربلردر که جزیره العربسگ جنوب طرفیده (یمین) بیرلریده شهر و اوللر بنا قیلوب، «بنی حمیار» اسملی بر الوغ حکومت قورگان ایدرلر. پایتختلری «سبا» و «صنعا» شهرلری ایدی. عرب مستعربه یا که بنی اسماعیل؛ عربانیلر ایله عرب عاربه نسگ قوشولماشیدن پیدا بولنگان عربلردر. ابراهیم علیه السلام نسگ حضرت اسحاق و حضرت اسماعیل اسملی ایکی اوغلی لری بار ایدی. حضرت اسحاق نسگ بالالرینی «بنی اسرائیل» حضرت اسماعیل نسگ بالالرینی «بنی اسماعیل» دئیلدی. اوتنگان پیغمبرلر نسگ اکثر لری بنی اسرائیل انجیل ظهور قیلغان ایدیلر.

فقط سوگره لری بنی اسرائیل ننگ اخلاقی بوزولدی واللہ تعالیٰ ننگ
 بویروغیدن تاشقاری اشلر قیلوب، حمایه سیدن محروم بولدیلر.
 وقتیکه حضرت اسماعیل مکّه مکرمه ده یهندن کیلنگان و عرب
 عاربه دن بولنگان جرهمیلردن قز آلوب اویلان دیلر. حضرت ابراهیم ننگ
 دعالری ایله الله تعالیٰ حضرت اسماعیلدن برالوغ قوم ظهور قیلماغینی
 بشارت بیرگان ایدی. حضرت اسماعیل ننگ کوب بالالری بولوب، کعبه ننگ
 اطرافیکه تارقادی و عرب مستعربه (۱) اتالیدی. عرب مستعربه ایچیدن
 بنی عدنان قبیله سی، عدنانیلر ایچیده بنی مضر، مضریلر ایچیده
 قریش قبیله سی معتبر و شرافتلی ایدی و قریش قبیله سی ایچیده «بنی
 هاشم» اروغی همه سیدن افضل ایدی. جناب حق بتون انسانلرگه
 توغری یولنی کورسانمک اوچون عیسی علیه السلام دن آلتی یوزیل
 سوگره پیغمبرک احسان قیلوب یوبارگان پیغمبر عز محمد مصطفیٰ (صلی
 الله علیه وسلم) حضرتلری هاشم اروغیدن قریش قبیله سیننگ رئیس
 بولغان عبدالمطلب ننگ نیره سی و عبد الله ننگ اوغلیدر لر.

(۲۸) عربلر ننگ ایسکی عادتلری

دین اسلام ننگ ظهوریدن ایسکاری عربلر برنیچه قبیله لرگه بولنوب
 بدوی حالده تیرکمک قیلدکمده ایدیلر. قبیله لرا سیده دوستلک بولماسدن
 دائم بری ایکنچیسسی ایله محاربه قیلور ایدی. عهدگه وفا قیلمک، مسافرنی
 حرمت قیلمک، غسل قیلمک، ترناق اتمک، ختمه قیلمک، مو یلب اتمک،
 مسواک توتمک وقرنداش توغقانگه یاردم قیلمک کبی ماقتاوولی صفتلری؛
 شراب ایچمک، زنا قیلمک و قز بالا توغوشدن عارلنمک و توغقانندن سوغ
 ایرگه بیرشدن اویالوب، قز بالالرنی تیرک حالنچه قومگه کوهمک کبی یامان
 عادتلری هم بار ایدی. عربلر اولده حضرت ابراهیم واسماعیل
 علیهما السلام ننگ شریعتلری ایله عمل قیلسه لرهم، سوگره اعتقادلری
 بوزولوب یاغاچ، تاش وکیسا کلردن یاسالنگان بتلرگه تاپنور ایدیلر.
 جهالت سببیدن تورلی تورلی قبیله لرگه بولنوب معیشت قیلنگان عربلر
 بر اتفاقه کیلوب، قوتلی برامت، زور بر حکومت بولماغی اسلام
 دینی ننگ حقلغی و محمد علیه السلام ننگ تالمی، چارچامی قیلنگان
 دعوت وحرکتلری ایله وجودگه کیلیدی.

سوگ